

продуктивних (говоріння та письмо) видів. Емоційний стрес призводить до зриву іншомовного професійного спілкування, що вимагає від ІП у спеціальних ВНЗ заходів, які спрямовані на формування у майбутніх ФЕВД стресостійкості у ході іншомовного професійного спілкування. Для цього під час ІП необхідно враховувати лінгвосоціокультурні аспекти такого спілкування, поступово ускладнювати подачу навчального мовного і мовленнєвого матеріалу, а також тренувати у курсантів (слухачів) уміння саморегуляції свого психічного стану. Урахування цих аспектів забезпечить ефективність ІП майбутніх ФЕВД, а, отже, — й їх іншомовного професійного спілкування

Перспективи подальших наукових досліджень. Необхідно розробити стратегії іншомовної підготовки ФЕВД з урахуванням інших психологічних аспектів, зокрема вікових особливостей курсантів (слухачів).

Література

1. Зильберман Н.Б. Очерки психологии труда. — Москва: МГУ, 1974. — 154 с.
2. Наенко Н.И. Психическая напряженность. — Москва: Наука, 1976. — 112 с.
3. Носенко Э.Л. Эмоциональное состояние и речь. — Киев: Вища шк., 1981. — 195 с.
4. Общая психология: учеб. пособ. / под. ред. А. В. Петровского. — Москва: Высш. шк., 1996. — 496 с.
5. Овчинникова О.В. Эргономика. — Москва: Высш. шк., 1970. — 141 с.
6. Смирнов Б.А., Долгополова Е.В. Психология деятельности в экстремальных ситуациях. — Харьков: Гуманитарный центр, 2007. — 276 с.
7. Стасюк В.В. Экстремальні умови та їх вплив на індивідуальні особливості військовослужбовців. / Збірник наукових праць Військового гуманітарного інституту Національної академії оборони України. — Київ, 2000. — №.6. — С. 43–49.
8. Lazarus R.S., Baker R.W. Motivations and Personality in Psychological Stress. NewYork, 1957. — 46 p.
9. Mehrabjan A. Nonverbal Communication. Nebraska: Vita, 1972. — 121 с.

Лобецька І.М.

старший викладач

Драб Н.Л.

кандидат педагогічних наук, доцент

кафедри іноземних мов і міжкультурної комунікації

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

РОЛЬ НЕОЛОГІЗМІВ У НАВЧАННІ СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Анотація. У статті ставиться питання про роль неологізмів в процесі вивчення англійської мови, про їх вплив на методику викладання англійської мови. Відмічається складність поняття «неологізм» та виділяються три види неологізмів. На матеріалах

електронних словників розглядаються неологізми сучасної англійської мови, сфери їх появи та вживання.

Ключові слова: неологізм, типи неологізмів, семантичні поля неологізмів.

Abstract. The article puts forward a question of the role of neologisms in the process of learning the English language, their influence on the teaching methods. It also highlights the complexity of the term «neologism» and distinguishes between its three types. Modern English neologisms, their spheres of origin and application are analyzed on the materials of electronic dictionaries.

Key words: neologism, types of neologisms, semantic fields of neologisms.

Сучасна епоха, епоха серйозних політичних, економічних і культурних перетворень, характеризується значними змінами в мові, перш за все в її лексичній системі. Проблема виникнення та вживання нових слів завжди цікавила лінгвістів, але саме в наш час вона набула особливої актуальності. Дійсність, що постійно змінюється, вимагає нових найменувань, активізує всі системи сучасних мов, сприяє їх розвитку.

Сучасна англійська мова — це жива, рухлива система, що складається з багаточисленних реєстрів і стилів. У ній одночасно відбуваються два процеси — процес виникнення нових слів, збагачення лексики однієї сфери, і зникнення, старіння слів в інших областях. Наразі англійська мова переживає справжній неологічний бум.

У зв'язку з цим хотілося б висловити думку по ряду практичних питань. Як, звідки і навіщо з'являються нові слова? Що таке неологізм? Які з них можуть увійти в систему англійської мови? Як студенти, що вивчають англійську мову, повинні засвоювати нові лексичні одиниці?

Поява неологізмів викликана необхідністю найменування нових реалій, об'єктів, явищ матеріальної і нематеріальної дійсності. Питання про те, що ж таке неологізм, до сих пір залишається відкритим. Дослідники мови дають різне визначення цього терміну.

Лексема «неологізм» має грецьке походження і складається з двох елементів — *нео* (грец. нове) і *logos* (грец. слово). Доцільно розглянути деякі підходи до визначення терміна «неологізм». В. Гак, розмірковуючи про виникнення нових лексем [1], у першу чергу говорить про проблему номінації. В. Гак виділяє внутрішні і зовнішні засоби номінації. Відповідно до його концепції, більшість неологізмів утворюється саме за допомогою внутрішніх ресурсів. Внутрішні засоби номінації використовують власні ресурси даної мови, до них слід віднести: утворення нових слів, переосмислення існуючих слів, словосполучень. Такі засоби найменування є найбільш суттєвими для структури мови [1, с. 220–221].

І. Арнольд в своєму класичному підручнику з лексикології також звертається до проблеми нового слова. Неологізм — це будь-яке слово або стійкий вираз, створений відповідно до продуктивних мовних моделей даної мови чи запозичене з іншої мови і сприймається носіями цієї мови як щось нове [2, с. 232]. І. Арнольд зазначає, що такі нові слова і вирази можуть з'являтися незалежно від їх значущості. Неологізм може бути максимально актуальним і відображати істотні зміни в житті суспільства, у той же час деякі з них мають коротке життя, ненадовго затримуючись у мові. І. Арнольд відносить до неологізмів і

запозичення з інших мов, і зміни значень вже існуючих лексем, і абсолютно нову лексичну одиницю. Крім того, лінгвіст зазначає, що, як правило, мотивація появи неологізмів максимально зрозуміла. Однак в деяких випадках етимологія неологізму представляє певну складність і вимагає особливого підходу.

В. Виноградов визначає неологізми як нові слова або значення, що закріплюються в мові і які називають нові предмети думки [3, с. 121]. Автор підкреслює: такі «звичайні неологізми» в епоху швидкого духовного розвитку і науково-технічних досягнень постійно з'являються в мові. Їх утворення відбувається по різним продуктивним моделям, що існують в конкретній мові. В. Виноградов відносить неологізми до фактів мови, оскільки вони з'являються в результаті комунікативної потреби суспільства (найменування нових предметів, явищ, фактів, понять), а не для задоволення експресивно-емоційних потреб індивідуума. Основна функція таких неологізмів — номінативна.

Існуючі уявлення про поняття «неологізм» об'єднує те, що всі вони включають наявність певних критеріїв при тлумаченні терміну. До них відносяться критерій часу і мовного простору.

Які ж способи виникнення та основні типи неологізмів? Неологізми можуть з'являтися з декількох причин. Неологізм може з'явитися шляхом його винаходу. Однак така модель створення неологізмів зустрічається нечасто через високу стійкості мови і її словотворчих моделей.

Більш продуктивним способом утворення неологізмів є створення нових слів за наявними в мові словотворчими моделям на базі вже існуючих в мові слів. Продуктивність такого способу виникнення неологізмів пояснюється тим, що використовуються відомі елементи мови в новій незвичайній комбінації. Поява нових слів відбувається внаслідок запозичення всередині однієї мови. Можливо запозичення лексеми з діалекту, професійного мовлення, жаргонів в літературній мові. При цьому відбувається розширення значення запозиченої одиниці. При зворотному переході, перехід лексеми з літературної мови в спеціальну форму мови, значення одиниці звужується. Таким чином, між словами спеціальної лексики відбувається постійний обмін.

Збагачення словникового складу відбувається також шляхом перенесення значень вже наявних слів. У таких випадках виникнення неологізмів відбувається завдяки таким явищам, як полісемія, метафоричний перенос, метонімія, омонімія, конверсія і т.д.

Спірним залишається питання про класифікацію неологізмів. Лінгвісти намагаються виділити різні групи неологізмів, вибираючи різні критерії. Слідом за В. Гаком [1] доцільно виділити три типи неологізмів: власне неологізми, транснамінації і семантичні інновації. Власне неологізми є поєднання нової форми і нового значення. Згідно з багатьма дослідженнями, даний вид неологізмів останнім часом превалує в сучасних мовах світу. Транснамінації — це такі неологізми, які передають значення, що вже існує в мові, новою мовною формою. Наступним видом неологізмів є семантичні інновації.

Під семантичними інноваціями розуміють нові значення вже існуючих слів. В. Виноградов говорить про те, що внутрішні форми слова історично мінливі.

Вони обумовлені різними поглядами на дійсність того чи іншого середовища, мовною системою тієї чи іншої епохи, стилем і характером відносин між елементами семантичної системи. Внутрішня форма слова, образ, що лежить в основі значення або вживання слова, можуть з'ясовуватись лише на тлі тієї матеріальної і духовної культури, тієї системи мови, в контексті якої виникло або змінилось дане слово або словосполучення.

Які ж основні семантичні поля неологізмів? При роботі з лексикою сучасної англійської мови ми використовуємо електронні інтернет-словники, такі як Urban Dictionary (<http://www.urbandictionary.com>) і Meriam Webster Dictionary (<http://nws.merriam-webster.com>). Вони фіксують всі виділені нами групи неологізмів — власне неологізми, трансномінації і семантичні інновації. У даних словниках представлені значення неологізмів, а також випадки їх вживання. Meriam Webster Dictionary групує неологізми в декілька категорій, серед яких бізнес, спорт, інтернет, музика та ін. Велика кількість нових лексичних одиниць з'являється в зв'язку з розвитком техніки. Більш того, комп'ютеризація поширилась в різні сфери життя, в тому числі і в побут. З'являється широке поле неологізмів, пов'язане з діяльністю у всесвітній павутині. Компонент складного слова **е-**активно приєднується носіями мови до іменників і дієслів, надаючи значення «що стосується електронної комунікації, інтернету». Наприклад, *e-bill* — «електронний рахунок», *e-card* — «електронна листівка», *e-chat* — «електронне листування», *e-acquaintance* — «знайомство через Інтернет», *e-date* — «побачення в Інтернеті» і т.ін.

Окрему групу становлять неологізми, що виникли для опису людини в безпосередній взаємодії з технікою. Лексеми *Myspacer* (той, що використовує *MySpace.com*), *Gmailian* (той, що користується *@gmail.com*), *texterous* (той, що має залежність від SMS-листування), *chatocholic* (той, що має залежність від інтернет-чатів), *screenager* (тінейджер, що має комп'ютерну залежність), *technostress* (техностресс) описують залежність сучасної людини від комп'ютерного прогресу.

Meriam Webster Dictionary виділяє широку семантичну групу неологізмів, що відображає стан сучасної англійської мови. Серед них *monolingualization* — «використання тільки однієї мови», *logodaedalian* — «цікавиться незвичайними словами», *linguocentrism* — «переконання в перевазі однієї мови над іншими», *slangish* — «англійський сленг», *Portuglish* — «об'єднання англійської та португальської мов», *hyperpolyglot* — «людина, що володіє багатьма мовами». Поява подібних неологізмів говорить про те, що носії англійської мови не байдужі до тих процесів, які відбуваються в ній у даний час.

Велика кількість неологізмів виникла у зв'язку з розвитком музики і популярної культури. У цих областях відбувається бурхливий процес експериментування, створюються нові музичні напрямки, з'являються новинки в галузі телебачення, кіно, моди. Завдяки поширенню Інтернету молоде покоління активно обмінюється свіжими ідеями щодо кожної області.

Bandalism — «вандалізм, вчинений рок-музикантами», *dubstep* — «популярна музика XXI століття», *K-ror* — «корейська поп-музика», *hackarazzi* — «папараці,

що втручаються в приватне життя», Belieber — «фанат Джастіна Бібера», Britcom — «британське комедійне шоу», fashionate — «той, що пристрасно цікавиться модою», microbudget — «малобюджетний фільм», brotox — «ботокс для чоловіків», steezy — «стильний» і т.ін.

Велика кількість неологізмів виникає в зв'язку з соціальними і культурними змінами, що відбуваються в країнах англійської мови. Так, важливими аспектами життя суспільства стають фізичне здоров'я, спорт, інтелектуальний розвиток. У даний час спостерігається тенденція до здорового способу життя: muscular — «сильний і мужній», misocarnic — «непереносимість запаху тютюну», fattitude — «уважне ставлення до власної ваги», tobeast — «демонструвати силу, витривалість», coffeebreath — «складності з диханням, через надмірне вживання кави», skeletor — «дуже худий чоловік».

У центрі уваги продовжує залишатися сама людина, її характер, емоції, здібності і недоліки. Зафіксовано неологізми з позитивною експресією: upstander — «той, що активно діє на благо суспільства», bestie — «кращий друг», to adrenalize — «викликати адреналін», to affectionize — «виявляти почуття», chizzy, fantastical — «відмінний», «фантастичний».

Існує велика частка неологізмів, що несуть негативне емоційне забарвлення: complainative — «скиглій», moctor — «лікар-шахрай», troll — «неприємна людина, що викликає роздратування», baditude — «погане ставлення», grody — «огидний», krakatoic — «жорстокий, агресивний».

Цікаво зауважити, що особистісні стосунки не втрачають своєї значущості в очах носіїв мови: bezzie — «друг», grandpapa — «дідусь», friendaversary — «день початку дружніх відносин», politainer — «політик, неоднозначна поведінка якого викликає сміх», frienemy — «заклятий друг», brolation — «чоловіча дружба», twintuition — «зв'язок між близнюками», to rumorize — «поширювати чутки».

Подібні неологізми з'являються в мові для того, щоб дати більш емоційно насичене ім'я якості, явища або предмету, які вже давно отримали своє найменування. «Прості», нейтральні слова набувають великої експресії. Новизна форми фіксується в свідомості носіїв мови, подібні неологізми здаються свіжими і особливо емоційними, тому ймовірність їх легкого і швидкого входження в мову вельми висока.

Останнім часом відбуваються серйозні природні зміни, і людство все більше уваги приділяє проблемам екології. Англійська мова фіксує природні аномалії і стан тривоги сучасного суспільства: snowicane — «ураган зі снігом», snowpocalypse — «руйнівний сніжний шторм», snowdirt — «сніг і бруд», jumbar — «дуже велика зірка зі шкідливим випроміненням», magnetospherence — «вплив сонячних випромінювань на Землю», aquanomics — «економне використання водних ресурсів», environut — «активний борець за екологію».

Таким чином, у даний час йде активне збагачення англійської мови за рахунок появи неологізмів різних видів. Більш того, сфери появи неологізмів необмежені. Неологізми увійшли не тільки в мову молодого покоління, але починають з'являтися в засобах масової інформації. Це, перш за все, журнали і газети, в тому числі і електронні, телебачення, телешоу, кіно, музика.

Студенти, зустрічаючи неологізм у будь-якому з перерахованих джерел, можуть стикнутися з серйозними труднощами. Основна складність при сприйнятті неологізму — з'ясування значення нового слова. Нова лексема, напевно, відсутня в білінгвальних словниках, у такому випадку можна звернутися до англо-англійського тлумачного словника. У широко відомих академічних словниках існують розділи нових слів. Деякі неологізми можна знайти в розділах, присвячених сленгу або власне в словниках сленгу. Проте робота з друкованими словниками не завжди може дати необхідний результат. Через об'єктивні причини словники не можуть в повній мірі відображати всі нові слова. Крім того, лексикографування неологізмів відбувається тільки через деякий час, який потрібен для видання будь-якого друкованого словника.

Отже, у даний час при навчанні студентів англійській мові необхідно враховувати процес її постійної зміни та оновлення. Варто ознайомити студентів з поняттям неологізму, його основними видами, навести приклади вживання. Дана методика дозволить викликати у студентів додатковий інтерес до процесу вивчення англійської мови.

Література

1. Сравнительная типология французского и русского языков / В. Г. Гак. — М.: Просвещение, 1989. — 288 с.
2. Лексикология современного английского языка / И. В. Арнольд. — М.: Высшая школа, 1973. — 302 с.
3. Введение в переводоведение / В. С. Виноградов. — М.: ИОСО РАО, 2001. — 221 с.
4. Meriam Webster Dictionary [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://nws.merriamwebster.com/pendictionary/newword_display_cat.php

Mamatova Feruza Makhammadovna
Faculty of foreign philology
National University of Uzbekistan

LINGUA-CULTURAL METHOD TO TEACHING ENGLISH IDIOMS TO UZBEK STUDENTS

Abstract. *The maintenance of a cultural and national connotation of idioms is interpretation of the figurative basis of idiomatic picture of the world in the sign of cultural and national «space» of this language community. From this point of view it is possible to deduce methodologically important consequences: the cultural knowledge can be «caught» from an internal form of the idiom*

Key words: *language and culture, idiom, lingua-cultural approach to teaching idioms, the language picture of the world.*

Аннотация. *Данная статья описывает один из эффективных методов обучения английских идиом. В то время когда обучение иностранного языка тесно связано с культурой лингвокультурологический подход в обучение английских идиом считается на данный момент не только актуальным но и делает процесс обучения и изучения идиом интересным*

Ключевые слова: *язык и культура, идиома, лингвокультурологический подход в обучении идиом, языковая картина мира.*